

Наталія Богданець-Білоskalенко,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України
nataliabogdanets@gmail.com

ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛАХ ІЗ НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Важливою проблемою сьогодення постає формування свідомого читача, організація самостійного читання учнів початкової школи. Підґрунтя літературної освіти закладається з дошкільного віку, однак у цей період дитина ознайомлюється з книжкою переважно візуально, друковане слово сприймає на слух. А вже в початковій школі закладаються основи читання, читацької діяльності, читацьких інтересів, читацької культури, що має значний вплив на наступні етапи навчання учнів.

Розвиток навички самостійного читання здійснюється не тільки на уроках позакласного читання, а й під час уроків української мови та читання. Як зазначає сучасна дослідниця Т. Качак, самостійне читання дитини – «це добровільне, індивідуальне, усвідомлене читання дитини без посередньої допомоги вчителя, бібліотекаря, дорослих» [2, с.100]. Науковиця акцентує увагу на важливих аспектах роботи вчителя з розвитку самостійного дитячого читання та формуванні читацької самостійності, зокрема: «формуванні читацьких інтересів учнів, прищепленні читацької культури, проведення позаурочної діяльності учнів з дитячою книгою» [2, с. 102].

Тексти для читання, які пропонують підручники, а також учитель, повинні відповідати віку дитини, її інтересам, бути цікавими і переважно сучасними. Нині на ринку дитячої літератури є достатня кількість вартісних книжок сучасних авторів. Учитель має бути обізнаний з такою літературою для складання списку книжок для позакласного читання, а також щоб мати змогу та порадити найкращі, які зацікавили б дитину-читача. З метою полегшення роботи вчителя упорядникам слід до навчальних програм додавати списки рекомендованої літератури для додаткового / позакласного читання.

Результати проведеного опитування вчителів шкіл з навчанням мовами національних меншин дає підстави стверджувати, що більшість учнів 3-4 класів люблять читати казки (57 %), значно менше оповідання (35 %) та вірші (12 %). Цікаво, що учні шкіл з навчанням мовою національної меншини не надають перевагу читанню віршів, хоча з власного досвіду знаємо, що саме вірші в початкових класах найбільш цікаві дітям і є їхнім улюбленим жанром.

На думку вчителів 3-4 класів з навчанням мовами національних меншин, саме мотивація учнів (42,9%) та частота і системність читацької діяльності (28%) впливає на розвиток читацької грамотності.

Отже, доходимо висновку про важливість організації самостійного читання учнів, орієнтуючись на системний підхід з урахуванням читацьких запитів та інтересів. Порушена проблема потребує ретельного подальшого вивчення та розроблення методичного супроводу.

Використана література

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. Проблема формування особистості у змісті підручників з читання для початкової школи (50-ті роки XIX ст. – 50-ті роки XX ст.) : моногр. К. : НВФ Славутич-Дельфін, 2014. 150 с.
2. Качак Т.Б. Література для дітей і дитяче читання у контексті сучасної літературної освіти: літературознавчі та науково-методичні статті, рецензії. Івано-Франківськ: Типовіт, 2013. 132 с.